

Paulus deel 2,
Stefanus, Op weg naar Damascus, De jaren daarna.

Samenvatting van deel 1

Saulus is een leeftijd genoot van Jezus, Saulus is een Farizeeër, fanatieke volger van de Wet. Saulus heeft Jezus tijdens diens rondgang op aarde niet gekend. Saulus noemt zichzelf Paulus om aan te geven dat hij de geringste van de Apostelen is. Paulus preekt hoofdzakelijk in synagogen. Paulus verdiende waarschijnlijk de kost als leerbewerker, die uitrustingsstukken aan soldaten en officieren leverde. Nalezen via de website van de Hoeksteen. Je komt hele vreemde termen tegen in de literatuur over Paulus. Als er spelfouten in staan hoor ik het graag, evenals het verkeerd uitspreken van namen zoals Nico de Mus, Step Hannes enz.

Lezen Handelingen 6: 8-10, 7: 52-60
Zingen lied 221

De eerste keer dat we S(P)aulus in de Bijbel tegenkomen is in Handelingen 7, dat hoofdstuk eindigt met de steniging van Stefanus. De vragen die zich dan voordoen zijn: Wie is Stefanus? Kennen Saulus en Stefanus elkaar? Wat doet Saulus bij de steniging van Stefanus? Hebben de woorden en de dood van Stefanus invloed op Saulus gehad? Hierbij volg ik voor een belangrijk deel de historicus Fik Meijer die hele boekwerken vol geschreven heeft over Paulus. Hij geeft wel referenties maar het is lastig te verifiëren of de beweringen waar zijn.

Lucas voert via de steniging van Stephanus Saulus op die op de mantels past. Handelingen werd geschreven zo'n 35 jaar na de dood van Stefanus en de auteur van Handelingen weet precies waar de volgende hoofdstukken over gaan, na hoofdstuk 12 is het allemaal Paulus wat de klok slaat. Het is dus heel waarschijnlijk dat Lucas ons wil vertellen dat de steniging van Stefanus een rol gespeeld heeft bij de roeping van Paulus. Het enige dat in de Bijbel staat over Stefanus is dat hij een Hellenistische Jood was, die evenals Saulus in Jeruzalem woonde. Hellenistisch is in dit verband iemand die Grieks sprak en meestal uit een voormalige Griekse kolonie van klein Azië (Turkije) kwam. Maar het kan ook het hele rijk van Alexander de Grote zijn waar de Griekse cultuur een grote invloed kreeg. Het feit dat hij in Jeruzalem woont geeft aan dat hij daar hoogst waarschijnlijk de Thora en geschriften wil bestuderen, net als Saulus. Inde rede na zijn arrestatie geeft hij blijk van een diepgaande kennis van het

Oude Testament. Verschillende delen van klein Azië en Noord-Afrika hadden ieder in Jeruzalem hun eigen plaats van samenkomst, een bekende was de synagoge van de libertijnen. (Handelingen 6) Hij was een vooraanstaand lid van de 1e christelijke gemeente. Als er gemor ontstaat onder de Hellenistische weduwen dat zij achteraan staan bij de voedselbank, worden de eerste Diakenen aangesteld en Stefanus is daar één van. Een merkwaardige wending in het verhaal is dat Stefanus vooral geprezen wordt om zijn verkondigingen van het evangelie, meer dan zijn diaconale werk. (Handelingen 6 vers 8-10.) Hij doet die verkondiging o.a. in de synagoge van de libertijnen. In die tijd had Jeruzalem circa 25000 inwoners. Daarvan was een klein deel joden uit de diaspora, Hellenistische joden. Stefanus kwam daar en het is haast onvermijdelijk dat Saulus daar ook kwam. Dat moet tot felle discussies geleid hebben. Als Stefanus dan door het Sanhedrin gearresteerd wordt is Saulus daarbij als toehoorder aanwezig en de indrukwekkende verdediging van Stefanus op basis van het oude testament moet Saulus aan het denken gezet hebben. Mogelijk is het Saulus ook opgevallen dat de getuigen (uit de synagoge van de libertijnen) in het proces niet zo betrouwbaar waren. De verdediging van Stefanus eindigt met een ernstige beschuldiging aan het Sanhedrin; zij zijn verantwoordelijk voor de moord op Jezus. De reactie van het Sanhedrin is furieus, het lijkt erop dat ze gaan rellen. Er bestaan nu twee varianten, de ene zegt dat het een rel werd en dat de raddraaiers een steniging uitvoerden. De andere versie zegt dat het Sanhedrin een doodsvonnis uitspreekt over Stefanus in de vorm van een religieuze steniging, Het is dan wel een vraag of ze voor zo'n doodsvonnis evenals bij Jezus niet de toestemming van Pilatus nodig hebben. De maximale straf die een synagoge op mag leggen is 39 zweepslagen. In zijn verdere leven krijgt Paulus die ook nog een keer toegediend. Je gelooft het niet maar de steniging voor bepaalde overtredingen, o.a. godslastering en overspel is voorgeschreven in de Thora. In Deuteronomium 17 wordt een soort protocol gegeven. De getuigen spelen een grote rol, er moeten altijd twee onafhankelijke getuigen zijn. De veroordeelde wordt in een kuil (afgrond) geduwd door de 1e getuige en de 2^e getuige gooit een grote steen en mikt op het hoofd. Als dat niet voldoende is worden er door anderen die bij de rechtsgang betrokken waren nog meer stenen gegooid, net zolang tot dat het niet meer nodig is. De Islam kent ook een steniging ritueel en een aantal recente stenigingen zijn op het internet te zien. Die video's zijn meer dan barbaars. Ze zijn in ieder geval in strijd met het zesde gebod. Hoe wij over steniging zouden

moeten denken wordt ons duidelijk gemaakt door Jezus als een overspelige vrouw bij Hem gebracht wordt, met de vraag of zij gestenigd moet worden. Het magistrale antwoord van Jezus is: Wie van jullie zonder zonden is werpe de eerste steen. Als Jezus zelf uit Nazareth naar de afgrond geleid wordt, (Lucas 4 vers 28-30) heeft hij zoveel gezag dat hij de raddraaiers opzij schuift en weg loopt.

Het hele gebeuren van de rechtsgang, de rede van Stefanus en de steniging moeten een onuitwisbare indruk gemaakt hebben op Saulus. Zelfs wij die dagelijks bakken ellende over ons heen krijgen via de televisie, zijn ontredderd als we een video van een hedendaagse steniging zouden zien. Het lijkt alsof Lucas ons hier wil vertellen dat de steniging van Stefanus de katalysator, de initiator was voor de bekering van Saulus.

Ik ben jullie nog een antwoord schuldig op de vraag hoe oud Saulus was tijdens de steniging van Stefanus. In het schilderij van Rembrand zit een jongeling bij de rechters met de matels op zijn schoot. In de oorspronkelijke tekst wordt een woord gebruikt “Neanimas” dat is vertaald als jongeling of jongeman maar kan ook iemand zijn in de leeftijdsgroep van 25-40 jaar in die tijd was de gemiddelde leeftijdsverwachting voor mannen rond de 40 jaar! Dat is belangrijk voor wat komen gaat de roeping van Paulus. We weten allemaal dat hoe ouder we worden hoe minder goed het aanpassen aan nieuwe omstandigheden gaat. Het meeste wat we doen, doen we op de automatische piloot. Paulus moet 40 jaar intense training, zeg maar hersenspoeling als farizeeër weg werken en veranderen in het Grote gebod van de Liefde.

Tot slot zegt een andere deskundige dat de rechters bij de uitvoering aanwezig waren en op de mantels pasten! (Dat heb ik niet kunnen verifiëren). Wat volgt is een ernstige vervolging van de christenen in Jeruzalem, ze vluchten naar alle kanten met als gevolg een verspreiding van het evangelie en juist het tegengestelde effect van wat het Sanhedrin wilde bereiken.

Lezen Handelingen 9 vers 1-5

Zingen Lied 189

Korte tijd na de steniging van Stefanus krijgt Saulus de opdracht of vraagt om een opdracht, om verder te gaan met de vervolging van de christenen buiten Jeruzalem. De opmerkingen van Meijer dat Saulus al bezig is sympathie te krijgen voor het christendom is in tegenspraak met zijn vrijwillige tocht naar Damascus om daar, zoals hij het zelf later uitdrukt de christenen uit te roeien. Veel christenen zijn dan al uit Jeruzalem gevlucht,

o.a. Filippus zit in Samaria (Handelingen 8) en er zijn ook christenen in de synagoge van Damascus actief, zeer tot ongenoegen van de Hogepriester, de president van het Sanhedrin. Alle joden, ook die in de diaspora zijn belastingsplichtig aan de tempel. Het Sanhedrin int die belastingen. Uit alle verhalen blijkt dat hij een tussenpersoon is tussen de Romeinse overheid en de joodse gemeenschap. Om bloedvergieten te voorkomen probeerde hij alles te vermijden wat door heet gebakerde activisten (zo zag hij ook de christenen) dat in gevaar brengt. Dat lukt lang niet altijd met eens in de zoveel jaren stevige ingrepen van de Romeinse overheid, ook Pilatus is daar verantwoordelijk voor. De voorzitter van het Sanhedrin heeft voldoende invloed op de synagogen in het buitenland (buitenlandse invloed op onze moskee).

Stel je nu eens voor Saulus met de beelden van de steniging vers in het geheugen. Het is best een lange reis, van Jeruzalem via Jericho door het dal van de Jordaan, via het meer van Galilea bij Betsaida de Jordaan oversteken en dan tegen de helling op richting Damascus, zomaar twee weken reizen. Dan krijg je wel tijd om na te denken. Dan gebeurt er iets, een visioen? Een stem uit de hemel? Of een aanval van een speciale epilepsie van de temporale kwab in de hersenen? Hersenonderzoekers die waarde hechten aan de laatste uitleg komen met voorbeelden van personen in de geschiedenis die mogelijk aan dezelfde vorm van epilepsie leden: Mohammed, Jeanne d'Arc, Vincent van Gogh, Dostojevski, Paus Pius de XI en nog een paar. Tekenend is ook de verwijzing van later Paulus naar Jeremia die aangeeft dat hij van de schoot van zijn moeder bestemd was om profeet te worden Jeremia 1 vers 4 en 5 en Galaten 1 vers 15-17. Er worden nog andere eigenschappen toegeschreven aan de epilepsiepatiënten, maar voor ons is alleen belangrijk dat door ingrijpen van buitenaf, het zij de steniging van Stefanus, een visioen, een stem uit de hemel, of een epilepsie aanval, de radicale omslag van Saulus wordt een feit. Dat we het niet precies weten komt ook doordat er in Handelingen (9 vers 3-7, 22 vers 6-11, 26 vers 12-18 en door door Paulus zelf tenminste drie wat verschillende versies van wat er gebeurde wordt gegeven. (Galaten 1 vers 15-17, 1Korinthe 9 vers 3 en 15 vers 1-11).

Het is opvallend dat Saulus na de val van zijn rijdier, door de lichtflits die hij ervaren heeft, blind is. Op schilderijen wordt Saulus altijd op een paard gezet. Dat is onwaarschijnlijk want paarden waren voor farizeeërs verboden terrein. Als een hulpeloos mens wordt hij door de mensen die bij hem zijn (zeer waarschijnlijk ook christenjagers) naar Damascus gebracht, ergens bij iemand gelieerd aan de Synagoge, die Judas heet en woont in de

Rechte straat. Die straat bestaat nog steeds. Nu ligt de straat in het oude centrum van de stad. In de tijd dat Saulus daar aan kwam was het een Hellenistische buitenwijk aan de rand van de stad.

Invoegen foto van de rechte straat. Saulus is blind en drinkt niets. Dat blind zijn heeft een speciale betekenis. In bijna alle situaties waarin een blinde of dove genezen wordt, komen anderen voor die juist niet willen zien waar het om gaat en niet willen horen wat Jezus te zeggen heeft. Dan komt Ananias op de proppen, hij wordt naar Saulus toegestuurd, maar stribbelt tegen in de goede Bijbelse traditie van Mozes naar de Farao en Elia naar Achab en vele anderen. Wederom wordt duidelijk dat God totaal andere wegen gaat dan wij mensen. (Handelingen 9 vers 13-16). Dan volgt in Handelingen een bezoek aan Jeruzalem, dat heeft zeker wel plaats gevonden maar op een later tijdstip. Zelf schrijft Paulus in Galaten 1 vers 19 dat hij voorzichtig is met een bezoek aan Jeruzalem omdat hij denkt dat de christenen in Jeruzalem niet hun “vervolger” met open armen zullen ontvangen. Later (een paar jaar?) bezoekt hij samen met zijn mentor Barnabas Jeruzalem.

Zelf zegt Paulus later dat hij zich teuggetrokken heeft in Arabia, sommigen denken dat dat in de woestijn stad Petra geweest is (zie foto's). Eigenlijk een paar jaar eerder want de brief aan de Galaten is eerder geschreven dan Handelingen. Ook het feit dat Barnabas met hem meegaat geeft aan dat het bezoek aan Jeruzalem later in de tijd heeft plaats gevonden. Barnabas is ook de begeleider van Paulus op de eerste zendingsreis. Daarna komt een onaardig trekje van Paulus naar voren, hij lijkt wel de eerste ruziezoeker in de kerk. Hij is en blijft een mens! Als hij na de tijd in Arabia teruggaat naar Damascus waar hij drie jaar verblijft en wordt hij een fanatiek verkondiger van het Evangelie zo dominant dat Lucas de oudere christenen in Damascus opvoert als zijn discipelen.

Rond het jaar 37 vertrekt Paulus naar Jeruzalem om met de discipelen van Jezus te gaan praten, samen met zijn mentor Barnabas een Jood uit Cyprus. Er zijn geen exacte getallen bekend van het aantal joden in de diaspora ten tijde van Jezus rondgang op aarde, maar uit andere bronnen blijkt dat ze door het hele Middellandse zee gebied verspreid zijn en het kon wel eens zo zijn dat er net als nu meer joden buiten Palestina woonden dan in.) Het wordt nog ingewikkelder als Paulus zelf schrijft dat hij in die periode ook nog het evangelie verkondigde in Tarsus en omstreken. Maar zoals de vorige keer al opgemerkt het gaat niet om de jaartallen maar de betekenis van de gebeurtenissen.

In ieder geval verdwijnt Paulus voor ongeveer drie jaar uit Handelingen. En we krijgen maar sporadisch berichten waar hij geweest is. Het vermoeden is dat hij het evangelie in NW Syrië (Antiochië) en ZO Turkije (Milicien, Tarsus) verkondigt heeft.

Aan het einde van Handelingen 11 wordt dan de gemeente in Antiochië ten tonele gevoerd. Dit naar aanleiding van de vlucht van christenen uit Judea naar Libanon, Antiochië en Cyprus. Grappig is hier dat Christen Joden uit Cyprus naar Antiochië gaan om daar het evangelie te verkondigen en niet alleen aan de joden maar ook aan de Grieken die daar woonden

(Handelingen 11 vers 20). Maar over zee is het een logische route

Antiochie lag dichtbij een haven aan de Middellandse zee. Foto

Dan volgt het bezoek aan de discipelen in Jeruzalem en krijgen Barnabas en Paulus de opdracht voor de eerste zendingsreis.

Lied 825